

บทบรรณาธิการ

วารสารปณิธาน ได้ดำเนินมาถึงปีที่ 19 แล้ว ในฉบับที่ 2 นี้ นับเป็นหมุดหมายแห่งการเปลี่ยนแปลงประการหนึ่งของวารสาร ซึ่งก็คือได้มีการเปลี่ยนแปลงเลขมาตรฐานสากลสำหรับนิตยสาร หรือ ISSN ที่เป็นรูปแบบของการพิมพ์ คือ ISSN: 1905-6788 (Print) โดยได้เปลี่ยนมาเป็นฉบับออนไลน์ในเลข ISSN: 2985-2919 (Online) ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ฉบับนี้ เป็นต้นไป

ในฉบับนี้ประกอบด้วย 4 บทความวิจัย 1 บทความวิชาการ และ 1 บทความวิจารณ์หนังสือ โดยบทความวิจัยแรกเรื่อง การศึกษาศาสนสถานจีนในจังหวัดเชียงใหม่: กรณีศึกษามูลนิธิกวนอิมธรรมทาน (The Study of Chinese Religions in Chiangmai: A Case Study of Guanyin Dhammathan Foundation) ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาประวัติ พิธีกรรม ของมูลนิธิกวนอิมธรรมทาน ตลอดจนถึงความเชื่อของสาธุชนที่มีต่อมูลนิธิกวนอิมธรรมทาน ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ศึกษาการประกอบพิธีกรรมของมูลนิธิฯ และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิฯ ยังรวมถึงสาธุชนที่เข้ามาสักการะ โดยวิเคราะห์ความเชื่อตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของนักมานุษยวิทยาและนักชาติพันธุ์วิทยาชาวโปแลนด์ ชื่อ Bronisław Malinowski (1884 – 1942)

บทความวิจัยลำดับสอง เป็นการใช้กรอบคิดของแนวคิดตะวันออก คือ กรอบคิดของ Homi K. Bhabha (1949 –) นักวิชาการและนักทฤษฎีศึกษาชาวอังกฤษ-อินเดีย และ แนวคิดตะวันตก คือ กรอบคิดของ Edward Soja (1940 – 2015) นักภูมิรัฐศาสตร์หลังสมัยใหม่ มาศึกษาถึงการหลุดพ้นของคนข้ามเพศกับการหลุดพ้น ในเรื่อง คนข้ามเพศและเส้นทางสู่ความหลุดพ้นในบริบทสังคมพุทธเถรวาทไทยปัจจุบัน (Transgendered persons (m-to-f) and their ways to renunciation in the context of contemporary Thai Theravada Buddhism) เป็นการศึกษาเชิงชาติพันธุ์ (ethnographic study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นอื่น (othering) สถานธรรมะที่สาม (third way monasticism) ผ่านประสบการณ์และแนวปฏิบัติทางศาสนาของผู้นำศาสนาที่เป็นสาวประเภทสองในพุทธศาสนาเถรวาทไทยในยุคปัจจุบัน โดยใช้กรอบทฤษฎีว่าด้วยความเป็นอื่นและพื้นที่ที่สามของสองนักคิดข้างต้นที่เสนอว่าพื้นที่ที่สามเป็นพื้นที่ที่สร้างขึ้นมารับรองความเป็นอื่น เป็นพื้นที่ที่ท้าทายวิถีที่มีอยู่เดิม พื้นที่สามนี้มีพรมแดนที่เปิด ทำให้เกิดการผสม ปรับปรนทางวัฒนธรรม ก่อเกิดวัฒนธรรมใหม่

บทความวิจัยต่อมา แนวคิดเรื่องอจินไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ความหมายและความเข้าใจ (The Concept of Acinteyya in the Theravāda Buddhism: Meaning and Understanding) เป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่อง อจินไตย หรือ อจินไตย ที่เป็นกรอบคิดอภิปรัชญาในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยมุ่งมุ่งศึกษาเชิงเอกสารผ่านคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทที่ปรากฏการใช้คำว่า อจินไตย ในที่ต่าง ๆ แล้วนำมาศึกษา ตีความตามแนวคิด เช่น การตีความด้วยผ่านระบบภาษาของคัมภีร์ การเชื่อมโยงข้อความในตัวบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน และการตีความตามเจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สอน แล้วจึงวิเคราะห์เพื่อให้เห็น

นัยยะต่าง ๆ ของคำว่า *อจินไตย* จากความหมายเดิมและการให้ความเห็น ความหมาย เพิ่มเติมจากบริบทอื่น ๆ

บทความวิจัยสุดท้ายเรื่อง *Yuriko Saito's Criticism of Kant's Conception of the Beautiful* (ข้อวิจารณ์ของยูริโกะ ซาโตะว่าด้วยทรรศนะเกี่ยวกับความงามของคานท์) โดยการศึกษาของผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอข้อวิจารณ์ของซาโตะเกี่ยวกับทัศนะเกี่ยวกับความงามของคานท์ และเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับความงามของคานท์กับข้อถกเถียงว่าด้วยสุนทรียศาสตร์ของซาโตะ ที่ความงามนั้นมีความโดดเด่นในแนวคิดสุนทรียศาสตร์ของคานท์ซึ่งซาโตะไม่ได้ให้ความสำคัญเท่า ทางผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานว่านอกจากความแตกต่างระหว่างแนวคิดแล้วยังรวมถึงหลักการพัฒนาแนวคิดด้วย นับเป็นการศึกษาเปรียบเทียบและวิจารณ์แนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ของนักปรัชญาชาวเยอรมันผู้ยิ่งใหญ่อย่าง Immanuel Kant (1724 – 1804) โดยนักปรัชญาชาวญี่ปุ่น Yuriko Saito (1953 –) ซึ่งเธอได้นำให้เราค้นหาข้อถกเถียงและความหมายของสุนทรียศาสตร์ในความเป็นไปได้อื่น ๆ

บทความวิชาการเรื่อง *ต้นไม้ประจำคนตาย: การอนุรักษ์เชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน* (The Tree of the deceased: Integrated Buddhist Conservation for Sustainable Environmental Development) เพื่อนำเสนอการอนุรักษ์เชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้วยการปลูกต้นไม้ประจำคนตาย โดยสังเคราะห์จากแนวคิดกฎธรรมชาติในพุทธศาสนากับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ที่มีองค์ประกอบสำคัญสามประการ คือ หลักการ คือ ชีวิตเกิดจากธรรมชาติ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และสุดท้ายต้องกลับคืนสู่ธรรมชาติ คุณค่าของต้นไม้ประจำคนตายมีสามประการ เป็นสื่อการเรียนรู้ให้ผู้ยังมีชีวิตอยู่ได้เรียนรู้กฎธรรมชาติ เป็นเครื่องอนุสรณ์ถึงผู้ตายและถือว่าเป็นตัวแทนของผู้ตาย และเป็นการปลูกป่าเพิ่มขึ้นและเป็นการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน และวิธีการใช้พวงหรีดเป็นพวงหรีดต้นไม้ แล้วนำไปปลูกในพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่สาธารณะโดยนำเถากระดุกของคนตายไปผสมกับดินในหลุมปลูกต้นไม้ วิธีการนี้เป็นการคืนร่างกายมนุษย์กลับคืนสู่ธรรมชาติคือดินและเป็นการบำเพ็ญกุศลให้แก่ผู้ตายในรูปแบบใหม่ ที่ปรากฏผลเชิงประจักษ์ในแง่ของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ทั้งท้ายฉบับด้วยบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง *มิติเชิงสังคมของความรู้: ญาณวิทยาเชิงสังคม* โดย ศิริประภา ชวนะญาณ เป็นหนังสือทางเล่มแรกของญาณวิทยาประยุกต์ในฉบับภาษาไทยที่ได้กล่าวถึงญาณวิทยาเชิงสังคมซึ่งเป็นประเด็นใหม่และกำลังเป็นที่นิยมในวงการศึกษาปรัชญาปัจจุบัน โดยหนังสือได้แบ่งเป็น 4 บท โดยแยกกล่าวถึงพื้นฐานไปจนถึงการนำเสนอญาณวิทยาของนักปรัชญาอื่น ๆ เพื่อให้เห็นถึงการนำเอาหลักญาณวิทยามาวิเคราะห์สังคม องค์ความรู้ ศาสตร์แต่ละสาขาอย่างไร

กองบรรณาธิการวารสารปณิธาน ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ส่งบทความเพื่อการพิจารณาตีพิมพ์และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความทุกท่าน ที่อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อ ช่วยอ่าน และวิจารณ์บทความให้มีคุณภาพ และพร้อมกันนี้ขอเรียนเชิญทุกท่านที่สนใจนำเสนอบทความตามขอบเขตของวารสาร คือ บทความด้านปรัชญา (Philosophy) และศาสนา (Religion) เป็นหลัก และด้านวรรณกรรม (Literature) วัฒนธรรม (Culture) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local

wisdom) ที่สัมพันธ์กับปรัชญาและศาสนา ในรูปแบบผลงาน 4 ประเภท คือ บทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทความปริทัศน์ (review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (book review) สามารถตีพิมพ์ได้ทั้งสอง 2 ภาษา คือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ส่งเข้ามาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารปณิธานฉบับต่อไปด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะมาศ ใจไผ่

บรรณาธิการวารสาร “ปณิธาน”

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2566

“วารสารปณิธาน”

วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Panidhana: Journal of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Chiang Mai

University

เจ้าของ

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ ขอบเขต และมาตรฐานของวารสาร

วารสารปณิธาน ก่อตั้งขึ้นโดยภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักศึกษาและบุคคลทั่วไป และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนทักษะทางวิชาการ มีขอบเขตการตีพิมพ์เนื้อหาเน้นบทความด้านปรัชญา (Philosophy) และศาสนา (Religion) เป็นหลัก และด้านวรรณกรรม (Literature) วัฒนธรรม (Culture) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) ที่สัมพันธ์กับปรัชญาและศาสนา ในรูปแบบผลงาน 4 ประเภท คือ (1) บทความวิจัย (Research article) (2) บทความวิชาการ (Academic article) (3) บทความปริทัศน์ (Review article) (4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) รับผิดชอบบทความทั้งสอง ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เผยแพร่ผ่านระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ Thai Journals Online (ThaiJO) ทุกบทความใช้กระบวนการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 3 ท่านเป็นผู้ประเมินบทความ ซึ่งผู้ประเมินบทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blind peer review) กำหนดการตีพิมพ์และเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ทุก ๆ 6 เดือน ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) และ ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม)

กระบวนการพิจารณากลับกรองบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้

1. ผู้เขียนลงทะเบียนเพื่อใช้งานระบบ Thaijo 2.0 เพื่อดำเนินการ ส่งบทความ พร้อมทั้งส่ง “แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์” ทางออนไลน์ผ่านระบบ ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/panidhana/about/submissions>

2. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบโดยทันที

3. กองบรรณาธิการจะดำเนินการตรวจสอบบทความที่ได้รับว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพทางวิชาการและประโยชน์ ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในเบื้องต้น และจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบภายใน 20-45 วัน

4. หลังจากพิจารณาเบื้องต้นแล้ว กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ ซึ่งกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน (Double-blind peer review) โดยใช้เวลาพิจารณาประมาณ 20-40 วัน

5. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจการพิจารณาโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ ควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้ง หรือปฏิเสธการตีพิมพ์ และจะแจ้งผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนรับทราบ ภายในระยะเวลา 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณา โดยผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวถือเป็นที่สุด

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารปณิธาน

งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการ และวิเทศสัมพันธ์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 053-943219, 053-942345 โทรสาร 053-217148

E-mail: panidhana-human@cmu.ac.th

Website ThaiJO: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/panidhana/index>

ISSN: 2985-2919 (Online)

สงวนลิขสิทธิ์โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เนื้อหา ผลการศึกษา ข้อความ การอ้างอิง และความคิดเห็นที่ปรากฏในแต่ละบทความ
ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว
บรรณาธิการและผู้พิมพ์ไม่ต้องรับผิดชอบ

กองบรรณาธิการ “วารสารปณิธาน”

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พศุทธิ์ ลาสุขะ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สิทธิ บุตรอินทร์
ศาสตราจารย์ ดร.อิมรอน มะลูลิ้ม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญย์ นิลเกษ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะมาศ ใจไผ่

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุทธิกานต์ สิริทิกุล

กองบรรณาธิการภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุทธิ์ บุญศรีตัน
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิสาข์ ไชโย
อาจารย์ ดร.อำนวยการ กิจพรมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพิกา รัตนพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประภา สมนึกพงษ์

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี มหณรงค์ชัย	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา เทพภาพ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศูนย์ลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร ผาสุตะ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรลดา ไชยะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการวารสารและติดต่อประสานงาน

นางสาวณัฐกานต์ สนิทอินทร์

งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	1
การศึกษาศาสนสถานจีนในจังหวัดเชียงใหม่: กรณีศึกษามูลนิธิกวนอิมธรรมทาน จิรัชญานันต์ เตชะวีรภัทร และคณะ	9
คนข้ามเพศและเส้นทางสู่ความหลุดพ้นในบริบทสังคมพุทธเถรวาทไทยปัจจุบัน อำนวยพร กิจพรมมา และระพี แสงสาคร	25
แนวคิดเรื่องอจินไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ความหมายและความเข้าใจ พงษ์ศิริ ยอดสา	48
Yuriko Saito's Criticism of Kant's Conception of the Beautiful อธิป ดวงทิพย์	65
ต้นไม้ประจำคนตาย : การอนุรักษ์เชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รัตนะ ปัญญาภา	86
บทวิจารณ์หนังสือ มิติเชิงสังคมของความรู้: ญาณวิทยาเชิงสังคม อธิป ดวงทิพย์	102
หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารปณิธาน	108